

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се подиже у напред, и то најмање за пола године, код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлежства, а за све друге претплатнике у износу 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједили бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

Objavljeno u: *Policijski glasnik*, god. 3, br. 4/1907, str. 29–30

PRIMENA NAUČNIH METODA U POLICIJSKIM I SUDSKIM ISTRAGAMA

od R. A. Reiss-a

profesora policije na universitetu u Lozani

(svršetak)

Danas postoje tri naučna sistema, koji nam dopuštaju da brzo i nesumnjivo konstatujemo identitet izvesne ličnosti, i da istu ličnost opišemo do savršenstva. Prvi je sistem Bertilonov, koji je danas usvojen gotovo u svima zemljama, i za koji se ima zahvaliti dugom i revnosnom radu Alfonsa Bertilona, šefa odeljenja za identifikaciju u pariskoj prefekturi. Sistem ovaj, nazvat antropometrijskim opisivanjem, ili prosto Bertilonažem počiva, u glavnom, na ovim principima:

1. Nepromenljivosti čovečjeg skeleta posle 20 god. starosti. Neznatno uvećavanje stasa, koje se često produžuje za 2–3 god. izravnato je, s druge strane, savijanjem kičmenih obrtanja, koje počinje oko 20 god. i produžava se do naj-poznije starosti;

2. U očiglednoj i znatnoj razlici u dimensijama između skeleta raznih ličnosti, i

3. U sposobnosti pojedinih delova čovečjeg tela za lako i tačno merenje pomoću sprava vrlo proste konstrukcije.

Na kartonima, koji se klasificiraju po merama, nalaze se još i opisna obaveštenja, podaci o osobenim znacima i fotografije u dve poziture: en face i u profilu.

Drugi sistem identifikacije jeste onaj živih slika, za koji se takođe ima zahvaliti Bertilonu.

Pod živim slikama valja razumeti precizno opisivanje najkarakterističnijih elemenata čovečjeg tela pomoću specijalnog rečnika.

Upotreba specijalnog rečnika potrebna je s toga, što običan govor ne raspolaže izrazima za ekstremne slučajeve. Srednji slučajevi obično su označeni, kvalifikativima: zajednički, srednji, obični, koji nam daju neodređenu ideju o obliku jednog dela čovečjeg tela, kao n. pr. nosa. Zahvaljujući Bertilonu, mi danas raspoložemo naročitim rečnikom za opisivanje ljudske fizionomije.

Rečnik ovaj korisno nam služi i za iznalaženje krivaca u begstvu.

Pretpostavimo, da smo dobili fotografiju jednog nepoznatog lica, koje je u slobodi, sa zadatkom, da pomoću fotografije ovo lice iznađemo i zatvorimo. Bilo bi vrlo nezgodno, pa u nekoliko i nemoguće, kad bi mi ovu fotografiju svakog časa vadili iz džepa i sravnjavali sa ličnostima na ulici ili u javnim lokalima. S toga je neophodno potrebno, da pre otpočetog istraživanja detaljno anališemo dobivenu fotografiju, i tako reći, u našem mozgu reprodukujemo sliku tražene ličnosti. Poznata je stvar, da mi možemo misliti samo o onome što smo u stanju rečima izraziti, i da mi možemo videti u mislima samo ono, što smo u stanju opisati. Da bi se, dakle, jedna slika mogla zapamtiti, neophodno je potrebno umeti je opisati rečima. Pomoću specijalnog rečnika, pak, agent sigurnosti u stanju je, da dobivenu fotografiju precizno opiše i na ovaj način da u svojim mislima reprodukuje tačnu sliku ličnosti, koju ima da istražuje. Ovo poslednje može se postići i bez fotografije, samo pomoću kartona za žive slike, na kome se nalazi precizan opis tražene ličnosti.

Žive slike korisne su još i za klasificiranje fotografija prema obliku i pravcu pojedinih delova lica, koje je klasificiranje našlo svoju praktičnu primenu u sastavljanju naročitih albuma za organe sigurnosti, tako zvanih »D. K. V.« :

I najzad, treći sistem identifikacije jeste sistem daktiloskopije.

Kao što smo već pomenuli, nesumnjivo je dokazano, da ne postoje dva lica, čije bi papilarne linije prstiju i šake imale isti oblik i pravac. Prema ovakvom stanju stvari, linije ove odlično su sredstvo za identifikaciju.

Upotreba otisaka prstiju stara je stvar, koju su još stari Egipćani i Indijanci upotrebljavali, ali je tek u novije vreme, zahvaljujući Galtonu, Henriu, Bertilonu, Visetihu i Rošeru na racionalnom klasificiranju dobivenih otisaka, postala sigurno sredstvo za identifikaciju. Šteta je samo, što se svi biro-i za identifikaciju pomoću ovih otisaka ne služe istom metodom u klasificiranju, usled čega se porađaju velike nezgode.

Neki misle, da bi daktiloskopija mogla potpuno zameniti Bertilonadž, za koji vele da ima tu nezgodu, što je uzimanje mera dugo i teško za proste agente. Mi ne delimo ovo mišljenje. Sa malo više pažnje i vežbanja uspeva se, za kratko vreme, u brzom i preciznom dobijanju antropometrijskih mera. Pored ovoga, na antropometrijskim kartonima nalaze se takođe otisci prstiju, te nam na ovaj način sistem Bertilonov pruža mnogo više garancije no sama daktiloskopija, a u pitanju o identitetu čovek mora biti i suviše obazriv. Još nam izgleda, da bi istraživanje identičnosti pomoću daktiloskopije zahtevalo naročito izvežbani personal zbog finesa s kojima je skupčano.

Pominjemo još, kao specijalne sisteme identifikacije: utvrđivanje antropometrijskog opisa pomoću odela od d-r Đorđa Bertilona i konstatovanje identičnosti nepoznatih leševa.

Naglasili smo ranije, da u delokrug naučne policije dolazi i poznavanje načina rada pojedinih kategorija zločinaca. I doista, kako ćemo moći otkrivati zločine i zločince, ako ne budemo poznavali svet iz koga se zločinci regrutuju, njihove navike, način njihovog rada i t. d. Izjavljujemo odmah, da se ova poznavanja ne mogu steći pomoću statistike i razgovora sa zločincima u zatvoru, koji svake razgovore o njihovom načinu života i njihovim osobinama shvataju uvek sa šaljive strane.

Za praktično izučavanje zločinaca potrebno je posećivati njihova društva, razgovarati s njima njihovim jezikom, i dobro poznati način njihovog rada, kao i oruđa kojima se služe.

Zahvaljujući ovim istraživanjima mi znamo, da i u svetu zločinaca, baš kao i u poštenom svetu, ima specijalista, koji se bave samo izvesnom vrstom posla, i da u dve trećine slučajeva zločinac ne radi sam, već u društvu sa sebi ravnima.

Falsifikate lažnog novca nikad, n. pr. ne izrađuje jedno lice, već uvek organizovana družina, u kojoj svaki član ima svoju određenu dužnost: jedan nabavlja materijal, drugi izrađuje falsifikate, treći ih rasturaju i t. d.

Praktično izučavanje zločinaca pruža nam još i dragocena obaveštenja o međunarodnim zločinačkim bandama, koje se u poslednje vreme sve više i više umnožavaju, zahvaljujući razvijenosti današnjih saobraćajnih sredstava.

U kratko rečeno: praktično izučavanje zločinačkog sveta, koje ulazi u obim naučne policije, snabdeva nas veoma korisnim znanjima za uspešno vođenje policijskih i sudskih istraga. U ovome je bitna razlika između naučne policije i kriminalne antropologije, jer dok prva obraća poglavitu pažnju na praktičnu stranu, dotle se druga zanima više teorijom.

Ostaje nam još da ispitamo: koje su ličnosti pozvane da izučavaju policiju.

Nesumnjivo je, da je ovo, na prvom mestu, dužnost veštaka, koji su pozvani da pomažu i policiju i sud u njihovim istraživanjima. Aktivnost veštaka u domenu naučne policije obuhvata primenu sviju naučnih metoda, o kojima

smo govorili. Ova je aktivnost, dakle, veoma prostrana, i s toga zahteva dug i ozbiljan teorijski i praktičan rad.

Sa izvesnim odeljcima naučne policije, kao što su oni o konstatovanju identiteta i analisanju fotografija, treba da su upoznati agenti sigurnosti. Sprema ovih agenata za službu mora biti mnogo temeljnija no što je danas, ako hoćemo da uspešno ratujemo sa zločincima.

Najviše koristi od izučavanja naučne policije imaće, pak, istražne sudije, sudije prvostepenih sudova i advokati. Ne pretendujemo ni u koliko, da od ovih ličnosti stvorimo prave specijaliste za veštačenje, ali ćemo se potruditi da im pokažemo u pravoj boji svet koji imaju da optužuju, da sude ili da brane u njihovoj budućoj karijeri. Pokazaćemo način rada pojedinih kategorija zločinaca da bi mogli, u samom početku istrage, poći pravim putem, na kome će otkriti zločinca. Upoznavajući ih sa različitim metodama za otkrivanje falsifikata, mi ćemo im u isto doba pružiti mogućnosti da kontrolišu mišljenja veštaka o ovom predmetu.

Na ovaj način, i sudije, i istražni organi, i advokati znaće ima li u danim slučajevima mesta veštačenju, i sa kolikim izgledima na uspeh. Izučavanje naučne policije neophodno je, dakle potrebno budućim ljudima od zakona. Ovo su vrlo dobro pojмили učesnici poslednjeg međunarodnog kriminalno-antropološkog kongresa u Turinu (1906), kad su izrazili želju: da izučavanje naučne policije bude u buduće sastavni deo univerzitetskog programa. Dva italijanska i naš univerzitet već su ostvarili ovu želju. Neka bi naša predavanja bila od koristi budućim ljudima od nauke i pravnicima.

S francuskog D. Đ. Alimpić